

En växtskadegörare - *Xylella fastidiosa*

Xylella fastidiosa är en aggressiv växtskadegörande bakterie och klassas som karantänskadegörare i Europa. I beräkningar som Europeiska kommissionen låtit ta fram visar det sig att *Xylella* är den växtskadegörande bakterie som kan orsaka störst ekonomisk påverkan globalt. Bara i EU skulle skördeförlusterna uppgå till 5,5 billioner euro vid ett kraftigt utbrott. Bakterien kan angripa många olika växter. I dagsläget är värdväxtkretsen över 600 växtarter. Det är viktigt att vi hjälps åt att förhindra spridning av denna bakterie.

Skadebild

När en växt har blivit smittad av bakterien bildar bakterien som en segmassa i växtens vätskeledande kärl (Xylem). Kärlsträngarna som transporterar vatten och näring från roten till växtens olika delar blir igentäppta. Ofta ser angreppet ut som torkskador eller obalans i näringsupptagningen. Det kan vara blad som gulnar eller dör. Delar av plantan kan börja vissna ner. Bladkanter kan bli torra. Ibland är växterna helt symptomfria och växer som vanligt. Om det är fruktbarande växter kan fruktstorleken reduceras. Fruktarna kan även bli missformade eller missfärgade.



Nerium. Bild från Eppo's bilddatabas.
<https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos>,
Françoise Petter (EPPO).



Bilden är på angripna blad från kaffeplantor. Bilden är hämtad från Eppo's bilddatabas. <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos#>, Maria Bergsma-Vlami, NPPO, NL. Fler exempel kan hittas på: <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos>

Spridning

Ursprungligen kommer bakterien från USA och Latinamerika. Därifrån har den sedan spridit sig främst med växter som exporterats till andra länder. Man har påträffat bakterien i Italien, Frankrike, Spanien och Portugal. Största risken för spridning till Sverige är med importerade växter, eller att bakterien följer med insekter som har stickande sugande mundelar, främst är det allmänna spottstriten (*Philaenus spumarius*) som kan sprida bakterien i Sverige.

Värdväxter

Fram till början av 2022 har man upptäckt att bakterien kan angripa mer än 600 växtarter och antalet värdväxtfamiljer är över 80 stycken. Jordbruksverket har analyserat alla värdväxter och hur stor sannolikhet det är att bakterien skulle angripa dem i Sverige. Utifrån den analysen har man föreslagit att följande växtslag ska kontrolleras. Främst är det relativt nyinköpta växter som kan bära på *Xylella fastidiosa*.

<i>Acer</i> (lönn)	<i>Nerium</i> (nerium)
<i>Aesculus</i> (hästkastanj)	<i>Olea</i> (olivträd)
<i>Carex</i> (vass, starr)	<i>Origanum</i> (mejram, oregano)
<i>Citrus</i> (citrusar)	<i>Polygala</i> (jungfrulin)
<i>Coffea</i> (kaffe)	<i>Prunus</i> (plommon, körsbär)
<i>Hebe</i> (hebe)	<i>Quercus</i> (ek)
<i>Hedera</i> (murgröna)	<i>Rubus</i> (hallon)
<i>Hibiscus</i> (hibiscus)	<i>Salix</i> (sälg, vide, pil)
<i>Hydrangea</i> (hortensia)	<i>Salvia</i> (salvia, rosmarin)
<i>Lavandula</i> (lavendel)	<i>Sambucus</i> (fläder)
<i>Laurus</i> (lager)	<i>Vaccinium</i> (blåbär)
<i>Melissa</i> (citronmeliss)	<i>Vinca</i> (vintergröna)
<i>Morus</i> (mullbär)	<i>Vitis</i> (vin)
<i>Myrtus</i> (myrten)	

Provtagningspaket

Växt- och kontrollavdelningen hos Jordbruksverket har tagit fram ett provpaket som kan beställas om man misstänker angrepp. Själva växtprovet ska bestå av fyra kvistar med ca 10-25 blad. Det går bra att klippa sönder grenarna från den misstänkta växten, om de inte får plats i provpåsen. Växtprovet skickas iväg för analys. När laboratoriet har undersökt provet får man ett direkt svar om växten är angripen. Jordbruksverket kommer då att hjälpa till att ta fram lämpliga åtgärder i det specifika fallet. Dröjer svaret är provet negativt.

I slutet av året kommer en återrapportering över alla prover som är tagna. Ingen persondata kommer nämnas utan bara hur många prov som tagits och vilket resultat de visat. Att göra ett prov kostar inget, så bättre att göra ett test för mycket än ett för lite.

Provpaket beställs enklast via mail av Henrik Bodin, FOR henrik.bodin@tradgard.org



Exempel på prov, bild från Jordbruksverket.

Litteratur

<https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos>

<https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA>

<https://jordbruksverket.se/vaxter/odling/vaxtskydd/karantanskadegorare#h-Karantanskadegorarepatradochbuskar>

Youtube filmer med mer information om Xylella fastidiosa

<https://www.youtube.com/watch?v=KDI88GeNjb8>

<https://www.youtube.com/watch?v=Z48jJCVyYyM>



Fritidsodlingens Riksorganisation
Ringvägen 9E, 118 23 Stockholm
08-556 930 80 for.se

© 2022 FOR faktablad Xylella fastidiosa
Text: Henrik Bodin, trädgårdsrådgivare.
Foto: FOR om inget annat anges.